
РЕШЕНИЕ

КАРАР

29 ноябрь 2019 ел. Татар Дөм-Дөме авылы

№ 171

Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын эзерләү һәм уздыру тәртібе турындагы нигезләмәне раслау хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясын, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын һәм Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районының Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставының 22 статьясын, Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районының Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Советы Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районының Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге

Карар:

1. Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын эзерләү һәм үткөрү тәртібе турында Нигезләмәне раслау (1 нче кушымта).
2. Әлеге карар рәсми басылып чыгарга тиеш.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Зәм. Рәис

А. З. Хужин

Кушымта № 1

карага

Татар Дөм-Дөме Советы Утырышы
Алабуга авыл жирлеген
муниципаль район башлыгы
Татарстан Республикасы
от «29» ноябрь 2019 года № 171

**Әзерлек һәм үткәру тәртібе турында нигезләмә
кергән торак пунктларда гражданнар жыены
Татар Дөм-Дөме авыл жирлеген составына
Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы**

Әлеген нигезләмә Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Татар Дөм-Дөме авыл жирлеген составына керүчене торак пунктларда гражданнар жыенын әзерләү һәм уздыру тәртібе турында 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 25.1 статьясы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законны һәм Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Татар Дөм-Дөме авыл жирлеген муниципаль берәмлеген Уставының 22 статьясы нигезендә әшләнде.

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Халык жыены гомуми, тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә үткәрелә.

1.2. Гражданнар жыенында торак пунктта яшәүчеләр, даими яки нигездә аның территориясендә яшәүчеләр, яшәү урыны буенча әлеген торак пунктта теркәлгән һәм сайлау хокукына ия кешеләр катнаша ала.

1.3. Гражданнар жыенында катнашу ирекле һәм ирекле.

1.4. Гражданнар жыенда шәхсэн үзен катнаша һәм аларның һәркайсы бер тавышка ия.

1.5. Халык жыены халык тарафыннан жирле әһәмияттәгә мәсьәләләренә хәл итү максатыннан үткәрелә.

1.6. Әгәр торак пунктта әлеген торак пунктта сайлау хокукына ия кешеләрнең яртысыннан артыгы бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеген булмаса, Устав нигезендә гражданнар жыены этаплап уздырыла.

Гражданнар жыены вәкаләтләре

1.7. Гражданнар жыены түбәндәгә мәсьәләләр буенча үткәреләргә мөмкин:

күрсәтелгән торак пункт составына башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертә торган жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча торак пунктта (әлеге торак пункт составына керә) күрсәтелгән торак пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертүне үз эченә алган жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча);

авыл жирлеге составына керүче торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

авыл торак пункттында авыл жирлеге старостасы кандидатурасын тәкъдим итү, шулай ук авыл жирлеге старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча фикер алышу булды;

4) авыл торак пункттында гражданнар жыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

Гражданнар жыенын матди һәм оештыру ягыннан тәмин итү

1.8. Жыен муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан тәмин ителә.

1.9. Жыенга эзерлек һәм аны үткәрү белән бәйле чыгымнар муниципаль берәмлек бюджеты хисабына башкарыла.

2. Гражданнар жыенын чакыру тәртибе

Халык жыены үткәрү инициативасы

2.1. Халык жыенын үткәрү инициативасы-торак пунктта:

муниципаль берәмлек башлыгы;

- сайлау хокукына ия булган, гражданнар жыенында катнашу хокукына ия булган 10 кешедән дә ким булмаган торак пунктта яшәүчеләр (ягъни Россия Федерациясенә эшкә сәләтле гражданнары, даими яки күбесенчә торак пункт территориясендә яшәүче, яшәү урыны буенча бу торак пунктта теркәлгән, 18 яшькә житкән чит ил гражданнары, шулай ук торак пункт территориясендә даими яисә күбесенчә яшәүче һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенә халыкара килешүләре һәм федераль законнар нигезендә хокукка ия булган чит ил гражданнары.

2.2. Торак пунктта яшәүчеләрнең инициативасы язылу кәгазе (1 нче кушымта) яисә инициатив төркем жыелышының беркетмәсе рәвешендә рәсмиләштерелергә тиеш, анда жыен үткәрү инициативасын күрсәтү турында Карар кабул ителде, аларда күрсәтелгән булырга тиеш:

гражданнар жыенына чыгарыла торган мәсьәләләр;

гражданнар жыенын үткәрүнең тәкъдим ителгән вакыты;

гражданнар жыенын чакыру турындагы инициативаны хуплаучы һәр гражданның паспорт сериясе һәм номеры, яшәү урыны, аның имзасы һәм имзасын кертү датасы.

2.3. Жыенны үткәру инициативасын хуплау өчен жыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия булган, даими яки нигездә яшәүче, торак пункт территориясендә яшәү урыны буенча теркәлгән гражданнар саныннан 5 процент тәшкит итә, ләкин 10 имза була алмый.

2.4. Язылу кәгазьләре имзалар жыючы зат тарафыннан таныклана, таныклау датасын, фамилиясен, атасының исемен, туган датасын, паспорт номерын һәм сериясен, яшәү урынын күрсәтеп, муниципаль берәмлек башлыгына жиберелә.

Гражданнар жыенын үткәру турында Карар кабул итү тәртибе

2.5. Инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары белән (2 нче кушымта), ә муниципаль берәмлек башлыгы инициативасы белән – муниципаль берәмлек башлыгы карары белән (3 нче кушымта) барлык кирәкле документлар кергән көннән 30 көн эчендә билгеләнә.

2.6. Муниципаль берәмлек башлыгы яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы аның максатка ярашлы булмавы сәбәпләре буенча гражданнар жыенын үткәрдән баш тартырга хокуклы түгел.

2.7. Гражданнар жыенына чыгарылган мәсьәлә (гражданнар жыены этаплары) Россия Федерациясе законнарына һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәскә тиеш. Халык жыены мәсьәләсе аны күп итеп аңлату мөмкинлегеннән чыгып эшләнергә тиеш, ягъни аңа бары тик бертөсле җавап кына бирергә мөмкин булыр иде.

2.8. Гражданнар жыенын билгеләү, аны күчерү турындагы карарны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) тәртибе муниципаль берәмлек уставы белән билгеләнә һәм муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка җиткерү) өчен муниципаль берәмлек уставында каралган тәртиптә басылып чыга (халыкка җиткерелә).

Муниципаль берәмлек башлыгы карарында яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карарында гражданнар жыенын үткәру турында күрсәтелә: халык жыенына чыгарыла торган мәсьәлә; гражданнар жыенын уздыру вакыты һәм урыны турында мәгълүмат; жыенны оештыручы - муниципаль берәмлек органының структур бүлекчәсе турында мәгълүмат.

2.9. Алабуга муниципаль районы Татар Дөм-Дөме авыл жирлегә башкарма комитеты (алга таба – Башкарма комитет) муниципаль берәмлек башлыгы карары яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары нигезендә

гражданнар жыенын үткөрү турында сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләр исемлеген төзи; гражданнар жыенына мәгълүмати материаллар әзерли; муниципаль берәмлек халкына массакуләм мәгълүмат чараларында һәм гражданнар жыены турында башка ысуллар белән хәбәр итә (4 нче кушымта).

Башкарма комитет гражданнар жыенын үткөрү өчен биналар бирергә тиеш.

2.9.1. Гражданнар жыены барышында торак пунктта яшәүчеләрнең исемлеген бүлү һәм халык жыенын үткөрү датасын билгеләү территориаль, вакытлы билгеләр, шулай ук башка очрактарда мөмкин.

2.9.2. Торак пунктта яшәүчеләрнең исемлеген бүлү тәртибе гражданнар жыенын билгеләү турында муниципаль актта күрсәтелә (5,6 нчы кушымталар).

2.9.3. Торак пунктта яшәүчеләр халык жыены (гражданнар жыены этаплары) вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә. Гражданнар жыенын (гражданнар жыены этапларын) билгеләү турында карар, гражданнар жыенын (гражданнар жыены этапларын) үткөрү вакыты һәм урыны гражданнар жыены (гражданнар жыены этапларын) үткәрелгән датага кадәр 5 көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга тиеш. Гражданнар Жыенының этапларын үткөрү вакыты һәм урыны бер карарда яисә халык жыенын билгеләү турында карарда күрсәтелә.

2.9.4. Халык жыенын этаплап уздырган очракта, жыен этаплап уздырыла, гражданнар жыенын үткөрү турында Карар кабул ителгән көннән бер айдан да артмый. Халык жыены этапларын күчергәндә, гражданнар жыенын 3 көннән дә соңга калмыйча күчерү турында карар жыенны уздыру билгеләнгән датага кадәр һәм бер ай вакыт эчендә закон нигезендә жыен үткәрелергә тиеш булган датага кадәр кабул ителергә тиеш.

2.9.5. Гражданнар жыенына 3 көннән дә соңга калмыйча, муниципаль берәмлек органының структур бүлекчәсендә гражданнар жыены карарына чыгарыла торган материаллар белән танышырга хокуклы. әлеге нигезләмә, шулай ук алырга, аларның күчермәләре.

2.10. Гражданнар жыены турындагы Нигезләмә нигезендә, халык жыенын үткөрү датасы соңрак вакытка күчерелергә мөмкин. Халык жыенын уздыру датасын 3 көннән дә соңга калмыйча күчерү турында Карар кабул ителергә тиеш.

3. Гражданнар жыенын үткөрү тәртибе

3.1. Жыенга килгән гражданнар торак пунктта яшәүчеләр исемлегенә кертелгән һәм сайлау хокукына ия булган затларны теркәү өчен муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтле зат тарафыннан теркәлә. Исемлектә гражданның

фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган елы, яшәү урыны, паспорт сериясе һәм номеры күрсәтелә.

3.2. Жыенда катнашырга теләк белдергән башка гражданның, жыенда тикшерелә торган мәсьәләләрне хәл итү эшчәнлекләре, матбугат һәм башка массакуләм мәгълүмат чаралары вәкилләре катнашында да хәлиткеч тавыш бирү хокукынан башка мөмкин.

3.3. Сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләр исемлегендә төгәлсезлекләр ачылган очракта, торак пунктта яшәүче кеше әлеге муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан Гражданның шәхесен раслаучы документ (Россия Федерациясе гражданы паспорты, хәрби билет, чит ил гражданы паспорты, Россия Федерациясендә яшәүгә рөхсәт, Россия Федерациясендә вакытлыча яшәүгә рөхсәт һ. б.) булганда теркәлә һәм жыенда катнашу рөхсәт ителә.)

3.4. Гражданның жыены анда сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы катнашуға хокуклы. Кворум булмаганда, гражданның жыенын үткәрүнең яңа датасын билгеләү муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан башкарыла. Бу очракта гражданның жыены 3 көннән дә иртәрәк үткәрелмәскә тиеш.

3.5. Гражданның жыены этаплап уздырылган очракта, гражданның жыены жыенның аерым этапларында гражданның теләсе кайсы килгән очракта да хокуклы, аннан соң барлык уздырылган этаплар йомгалары буенча тавышларны санап, ягъни мондый жыен бердәм булып кала.

3.6. Гражданның жыенында тавыш бирү ачык яисә яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирү формасы турындагы карар жыен белән кабул ителә.

3.7. Гражданның жыенында катнашу өчен теркәлгән гражданның яшерен тавыш бирүне уздырганда тавыш бирү өчен бюллетень (7 нче кушымта) бирелә.

3.8. Гражданның жыенында муниципаль берәмлек башлыгы яисә ачык тавыш бирү юлы белән сайланган башка зат рәислек итә ала. Рәислек итүче кандидатураларын гражданның жыенында катнашучылар тәкъдим итәргә хокуклы.

3.9. Гражданның жыены Сәркатипне һәм хисап комиссиясен сайлай. Хисап комиссиясе әгъзалары саны кимендә өч кеше була алмый.

Хисап комиссиясенә рәислек итүче керә алмый.

Хисап комиссиясе:

- 1) халык жыенына килгән халыкның теркәлүе, кирәк булган очракта, аларның халык жыенында катнашу хокуклары дөрөсләгән тикшерә;
- 2) Халык жыенының кворумын билгели (гражданның жыены этапларын үткәрүдән тыш);

- 3) тавыш бирү мәсьәләләре буенча аңлатмалар бирә;
- 4) тавышларны саний һәм тавыш бирүгә йомгак ясый (гражданныр жыены этапларын үткәрүдән тыш));
- 5) тавыш бирү нәтижәләре турында беркетмә төзи (гражданныр жыены нәтижәләре буенча);
- б) рәислеккә тавыш бирү нәтижәләре белән материаллар (беркетмә, жыенда катнашучы гражданныр исемлеге) тапшыра.

3.10. Гражданныр Жыенының көн тәртибенә өстәмә мәсьәләләр рәислек итүче, муниципаль берәмлек башлыгы, гражданныр жыенында катнашу хокукына ия гражданныр тарафыннан кертелә ала. Көн тәртибенә чакырылыш инициаторлары тарафыннан кертелгән сораулар мәжбүри рәвештә кертелә. Күрсәтелгән мәсьәләләр беренче чиратта карала. Халык жыенының көн тәртибенә өстәмә мәсьәләләрне кертү турында карар, әгәр аның өчен жыенда катнашкан гражданнырның яртысыннан да ким булмаган өлеше тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

3.11. Гражданныр жыены вакытында шулай ук муниципаль берәмлек башлыгы яисә ачык тавыш бирү юлы белән сайланган башка зат, гражданныр жыенында теркәлгән катнашучылар саныннан гади күпчелек тавыш белән, рәислек итә ала. Рәислек итүче кандидатураларын жыенда катнашучылар тәкъдим итәргә хокуклы.

3.12. Гражданныр жыенында тавыш бирү ачык яисә яшерен булырга мөмкин.

Тавыш бирү формасы турында карар гражданныр жыены этабында кабул ителә.

3.13. Гражданныр жыенын уздыру этапларының һәркайсында этаплап жыен уздырганда хисап комиссиясе арасыннан гражданнырның ачык тавыш бирү нәтижәләре буенча Хисап комиссиясенә бер эгъзасы сайлана, алар кворумны һәм йомгаклау тавышларын санаганда комиссия составында эшләчәк.

3.14. Жыенда рәислек итүче тарафыннан ачыла. Гражданныр жыенында рәислек итүче гражданныр жыенын үткәрүне оештыра, тәртипне хуплый, хисап комиссиясе эшен координацияли, фикер алышына торган мәсьәләләр буенча чыгыш ясау өчен сүз бирә, тавыш бирүнең билгеләнгән тәртибен тәэмин итә.

3.15. Гражданныр жыенында сәркәтип тарафыннан беркетмә алып барыла, анда күрсәтелә: халык жыенын үткәрү датасы, вакыты һәм урыны, торак пунктта яшәүче гражданнырның гомуми саны, сайлау хокукына ия гражданныр саны, катнашучылар саны, көн тәртибе, чыгышларның кыскача эчтәлеге, карала торган мәсьәләләр буенча тавыш биргән гражданныр саны (8 нче кушымта).

3.16. Халык жыенын этаплап уздырганда гражданнар Жыенының һәр этабында беркетмэләр (9,10 нчы кушымталар) алып барыла, алар алга таба гражданнар Жыенының уздырылган этаплары йомгаклары буенча жыенның бер йомгаклау беркетмәсенә (11 нче кушымта), шулай ук хисап комиссиясе беркетмәләренә (12,13 нче кушымталар) тутырыла, алар шулай ук гражданнар Жыенының һәр этабында тавышларны санау нәтижәләре буенча Хисап комиссиясенә бер йомгаклау беркетмәсенә (14 нче номерлы беркетмә) тутырыла.

3.17. Гражданнар Жыенының йомгаклау беркетмәсендә гражданнар жыены этапларының датасы, урыны һәм вакыты, көн тәртибе, гражданнар жыены этапларында катнашкан гражданнарның гомуми саны турында белешмәләр, гражданнар жыены этаплары нәтижәләре буенча тавыш бирүнең йомгаклау нәтижәләре бар. Йомгаклау беркетмәсе жирлек башлыгы кул куя торган гражданнар жыены карарын рәсмиләштерү өчен нигез булып тора.

3.18. Беркетмәгә жыенда рәислек итүче зат, жыен секретаре кул куя һәм муниципаль берәмлек башлыгына тапшырыла. Беркетмәгә жыенда теркәлгән катнашучылар исемлеге теркәлә.

3.19. Гражданнар Жыенының уздырылган этаплары йомгаклары буенча Хисап комиссиясенә йомгаклау беркетмәсендә гражданнар жыены этапларын үткөрү датасы, урыны һәм вакыты, көн тәртибе, үткәрелгән этаплар саны, халык жыеннарының үткәрелгән этаплары буенча хисап комиссиясе беркетмәләре саны, жыенны уздыру өчен билгеләнгән территориядә яшәүче гражданнарның гомуми саны, жыен эшендә катнашкан гражданнарның гомуми саны, жыен эшендә катнашкан гражданнарның гомуми саны, алар өчен бирелгән тавышларның гомуми саны, аңа каршы тавышларның гомуми саны.

3.20. Йомгаклау беркетмәсенә хисап комиссиясе рәисе һәм хисап комиссиясе әгъзалары кул куя һәм муниципаль берәмлек башлыгына тапшырыла.

4. Халык жыены карарлары

4.1. Гражданнар жыены карары кабул ителгән дип санала, әгәр аның өчен тавыш бирсәләр жыенда катнашучыларның яртысыннан артыгы, сайлау хокукына ия булган.

4.2. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш. (15,16 нче кушымталар)

4.3. Жирле үзидарэ органнары һәм жирле үзидарэнең вазыйфаи затлары гражданныр жыенында кабул ителгән карарларның жирлек уставы белән билгеләнгән вәкаләтләре чикләү нигезендә үтәләшен тәэмин ителәр.

4.4. Жыенда кабул ителгән карар жыенда башка карар кабул итү юлы белән юкка чыгарылырга яки үзгәртелергә мөмкин яки суд тәртибендә гамәлдә түгел дип танылырга мөмкин.

4.5. Гражданныр жыенында кабул ителгән карарлар рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш һәм муниципаль хокукый актлар таләпләре нигезендә рәсмиләштерелә.

4.6. 2. Әгәр жирлек халкын турыдан-туры ихтыярий белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен муниципаль норматив хокукый акт кабул итү (бастыру), күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) компетенциясенә керә торган жирле үзидарэ органы яисә жирле үзидарэнең вазыйфаи заты референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән соң 15 көн эчендә тиешле муниципаль норматив хокукый актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

Гражданныр жыены карарларын үтәү

4.7. 9. Жирле референдумда кабул ителгән карар жирлек территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә жирле үзидарэ органнары тарафыннан раслауга мохтаж түгел.

4.8. Жыенда кабул ителгән карарларның үтәлмәве закон нигезендә жаваплылыкка тартыла.